

Elma Durmišević-Cernica

UNIVERBACIJA/UNIVERBIZACIJA U SLAVENSKIM JEZICIMA

Šehović, Amela, ur., 2018. *Univerbacija/Univerbizacija u slavenskim jezicima*, zbornik radova Osamnaeste međunarodne naučne konferencije Komisije za tvorbu riječi Međunarodnog komiteta slavista. Sarajevo: Slavistički komitet.

Zbornik *Univerbacija/Univerbizacija u slavenskim jezicima* (495 str.), objavljen kao elektronsko izdanje Slavističkoga komiteta, uredila je Amela Šehović. On je rezultat rada Osamnaeste međunarodne naučne konferencije Komisije za tvorbu riječi Međunarodnog komiteta slavista održane 4–7. aprila 2017. godine u Sarajevu. Na konferenciji je učestvovalo 40 referenata sa 39 referata iz 17 zemalja: Austrije, Bjelorusije, Bosne i Hercegovine, Bugarske, Crne Gore, Češke Republike, Francuske, Hrvatske, Makedonije, Norveške, Njemačke, Poljske, Rusije, Slovačke, Slovenije, Srbije i Ukrajine.

Uvodni dio zbornika čine Sadržaj (4–6. str.) i Uvodna riječ (7–8. str.) urednice zbornika.

Zbornik čini 36 članaka koji rasvjetljavaju probleme univerbacije/univerbizacije u slavenskim jezicima. U većini radova univerbacija je proučavana u jednom jeziku i donijela je zanimljive zaključke i nove poglede na ovu problematiku, pa je tako rad M. Ajdžanovića (9–20. str.) posvećen univerbaciji u srpskoj dnevnoj štampi. Analizirajući izdvojene univerbe, Ajdžanović im pripisuje već odavno dokazanu stilsku markiranost, ali i dokazuje da su, zbog svoje frekventnosti, pojedini univerbi ekspresivno neutralni. O univerbaciji u srpskom razgovornom funkcionalnom stilu pisala je R. Dragičević (104–117. str.), i to na osnovu trodijelne ankete među studentima. Zaključuje da su univerbi višeznačni, kontekstualno zavisni i uvijek otvoreni za nova značenja.

O statusu univerba u hrvatskom nazivlju raspravljaju u svom radu S. Runjać i B. Štebih Golub (385–399. str.) iznoseći zaključke da su u svom korpusu istraživanja pronašli mali broj univerba te da je uzrok tome ustaljenost višerječnih naziva u hrvatskom jeziku, posebno jeziku struke. I. Stramljič Breznik (434–454. str.) u svom radu piše o univerbaciji u slovenskoj rječničkoj praksi. Tako autorica analizira 94 univerba, statistički poredeći njihovu upotrebu kroz nacionalni korpus *Gigafida* i pretraživač *Google*. Zanimljiva je i činjenica da je samo u slovenskom jeziku (od svih slavenskih jezika) termin univerbacija uopće preveden kao *poenobesedenje*.

S obzirom na to da su među univerbima najbrojnije imenice, A. Šehović u svom radu (455–467. str.) problematizira postojanje glagolskih univerba. Analizirajući rječnik žargona, ali i rječnik standardnog bosanskog jezika (uz internetske izvore) autorica dokazuje da se u bosanskom jeziku (a vjerovatno i u ostalim slavenskim jezicima) ne može govoriti o univerbaciji kao postupku u nastanku glagolskih univerba, na temelju čega zaključuje da ih, zapravo, i nema.

L. Arizankovska (31–42. str.) opisala je univerbaciju u makedonskom jeziku, ističući da je univerbacija pragmatički uvjetovana i najviše prisutna u razgovornom jeziku, a I. Bozdéhova (68–103. str.) analizira odnos jednočlanih riječi (univerba) i dvočlanih/višočlanih riječi u češkom jeziku. O univerbaciji kao postupku skraćivanja višočlanih leksema i upotrebi takvih univerba u jeziku mlađe populacije, tj. u slengu slovačkog jezika piše P. Odaloš (300–311. str.). N. Janočkova (154–168. str.) u svom radu piše o elipsi kao tipu univerbacije u slovačkom jeziku, a o sufiksaloj univerbaciji u ukrajinskom jeziku piše L. Kisljuk (181–193. str.), i to na korpusu savremenih tekstova i rječnika.

E. Petruhina (337–352. str.) analizira probleme univerbacije u ruskom jeziku, ističući posebno odnos između različitih tvorbenih postupaka: slaganja, sufiksacije, supstantivizacije i sl., gdje zaključuje da u ruskom razgovornom jeziku dominira sufiksaloj univerbacija. A upravo o sufiksaloj univerbaciji u ruskom jeziku piše i N. A. Nikolina (21–30. str.).

K. Waszakova (481–495. str.) raspravlja o različitim tipovima univerbacije, kao i o tendenciji jezičke ekonomije u tvorbi riječi u poljskom jeziku, dok je o mjestu univerbacije u tvorbi riječi u bugarskom jeziku pisao L. Selimski (413–425. str.). A. Lukašanec (248–263. str.) piše o terminološkim

aspektima univerbacije u bjeloruskom jeziku. O starim i novim tehnikama nesufiksalne univerbacije u poljskom jeziku piše M. Pastuch (312–323. str.), ističući čvrstu uzajamnu vezu između jezičkih zakonitosti staropoljskog jezika i savremenog poljskog jezika. A. Pohončowa (353–362. str.) tvrdi da je univerbacija kao tvorbeni postupak rijetko bila predmet lingvističkih analiza u gornjolужиčkosrpskom jeziku. No, istraživanja poljoprivredne leksike pokazala su da se primjeri univerba mogu pronaći u tom korpusu.

Da nije zanemareno kontrastivno proučavanje univerbacije, dokazuje i rad N. Klimenko (205–221. str.), gdje autorica terminološki objašnjava univerbizaciju, i to poredeći stanje u istočnoslavenskim jezicima i savremenom grčkom jeziku, dok je univerbaciju kao jezičku kompresiju kontrastivno analizirala E. Koriakowcewa (222–234. str.), i to u ruskom, poljskom i češkom jeziku. Predmet kontrastivne analize univerbacije u poljskom i slovenskom jeziku, s posebnim osvrtom na terminološke probleme, dao je P. Kowalski (235–247. str.). S. Sakhno (400–412. str.) piše o odnosu univerbacije i delokutivnosti u ruskom i drugim slavenskim jezicima, uzimajući u obzir i sinhroniju i dijahroniju. S. Mengel (274–289. str.) piše o jezičkoj kompresiji i slaganju riječi u jeziku ruske dijaspore na njemačkom govornom području, ističući i jezičke interferencije između ruskog i njemačkog jezika.

J. Baltova (59–67. str.) raspravlja o univerbaciji kao “specifičnom postupku” formiranja jedne lekseme od dvije ili više njih, dovodeći je u odnos sa jezičkom ekonomijom. E. A. Karpilovska (169–180. str.) posmatra odnos univerbacije sa drugim vrstama jezičke kompresije. Iako se i C. Avramova (43–58. str.) u svom radu isključivo bavi odnosom univerbizacije i jezičke ekonomije, veoma važnim smatra utvrđivanje distinkcije između termina *univerbizacija* i *univerbirane*.

Mogućnost dovođenja u vezu univerbacije i metonimije uspješno je opisala O. Ermakova (118–126. str.), dok je u radu Z. Haritončik (140–153. str.) proučavano da li kod univerba vlada odnos homonimije ili polisemije. Z. Petrova (324–336. str.) piše zanimljiv rad o homonimnim univerbima koji su izvedeni sufiksom -k(a) od naziva država. V. Radeva (372–384. str.) raspravlja o mjestu univerbacije u odnosu teksta i koda. Glavni predmet rada B. Tošovića (468–480. str.) bili su sajberuniverbi.

V. Fathudinova (127–139. str.) istražuje stilistički potencijal univerba, i to na korpusu ruskih književnoumjetničkih proznih i poetskih tekstova XX i XXI stoljeća, a o specifičnostima tvorbenog postupka univerbacije na korpusu nestandardnog ruskog jezika – slenga piše E. Lukašanec (264–273. str.), tvrdeći kako su univerbi u ruskom jeziku nastali pod utjecajem engleskog jezika. L. Raciburskaja (363–371. str.) rad je posvetila istraživanju univerba neologizama, i to u mas-medijima ruskog jezika, dok O. Sever-skaja (426–433. str.) piše o univerbaciji i slengu u moskovskoj toponimiji.

U radu K. Kleszczowe (194–204. str.) definirani su univerbi na već tipičan i uobičajen način, ali se i porede sa kategorijom predikatne strukture (čitalac – onaj koji čita). O vezi sintakse i tvorbe riječi, koja uključuje sintagmu i pitanje univerbacije, piše S. Nenezić (290–299. str.).

Zbornik *Univerbacija/Univerbizacija u slavenskim jezicima* predstavlja veliki doprinos lingvističkoj nauci, a posebno oblasti tvorbe riječi. Univerbacija kao tvorbeni postupak još uvijek nije dovoljno istražena; u gramatikama i u priručnicima iz tvorbe riječi gotovo da se i ne spominje. Iz tih razloga, vjerujemo da će zbornik biti korisna literatura i dobar temelj za nove naučne radove posvećene univerbaciji te da će studentima lingvistike biti značajan izvor novih znanja.